

áskilja sér þá, þannig, að bersýnilegur mismunur sé á hagsmunum þessum og endurgjaldi því, er fyrir þá kom eða skyldi koma, eða hagsmunir þessir skyldu veittir án endurgjalds, skal gerningur sá, er þannig er til kominn, ógildur gagnvart þeim aðila, er á var hallað með honum. 58 28. júní

Sama gildir, þótt annar maður en sá, sem gerningurinn var gerður við, eigi sök á misferli því, sem getið er í 1. málsg. þessarar greinar, enda sé þeim, er hagninn átti að hafa af gerningnum, það kunnugt eða megi vera það kunnugt.

8. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi, og frá sama tíma er úr gildi numin tilskipun frá 27. maí 1859, um leiguburð af peningum, og lög frá 7. febr. 1890. um vexti, Önnur lagaákvæði um vexti og dráttarvexti, svo og 232. gr. siglingalaga, nr. 56 30. nóv. 1914, skulu halda gildi sínu.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 75/1952, um breyting á lögum um bann við okri, dráttarvexti o. fl., nr. 73/1933.

Gjört í Reykjavík, 28. júní 1960.

Ásgeir Ásgeirsson.

(L. S.)

Gylfi Þ. Gíslason.

L Ö G

um framleiðsluráð landbúnaðarins, verðskráningu, verðmiðlun og sölu á landbúnaðarvörum o. fl.

59

19. júlí

FORSETI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Að ég hef látið fella meginmál laga nr. 15 6. apríl 1960, um breyting á lögum nr. 94 5. júní 1947, um framleiðsluráð landbúnaðarins, verðskráningu, verðmiðlun og sölu á landbúnaðarvörum o. fl., ásamt 3. gr. laga nr. 116 27. nóv. 1947, 1.—2. og 4.—6 gr. laga nr. 40 4. apríl 1956, inn í lög nr. 94 5. júní 1947, um framleiðsluráð landbúnaðarins, verðskráningu, verðmiðlun og sölu á landbúnaðarvörum o. fl., og gef þau út svo breytt:

I. KAFLI

Um skipan og verkefni framleiðsluráðs.

1. gr.

Framleiðsluráð landbúnaðarins hefur á hendi aðalframkvæmd laga þessara, og skal það skipað þannig: 5 mönnum kosnum af Stéttarsambandi bænda á fulltrúaráðsfundi þess, og sé einn þeirra formaður framleiðsluráðs, og 4 mönnum, er stjórn Stéttarsambandsins skipar samkvæmt tilnefningu eftirgreindra aðila, einn frá hverjum: þeirri deild Sambands isl. samvinnufélaga, er fer með sölu landbúnaðarafurða, Mjólkursamsölunni í Reykjavík, Sláturfélagi Suðurlands og mjólkurbúunum utan mjólkursölusvæðis Reykjavíkur og Hafnarfjarðar, allir til tveggja ára í senn. Framleiðsluráð kýs sér formann til sama tíma.

Þegar rætt er um málefni, er varða Sölufélag garðyrkjumanna eða Samband eggjaframleiðenda, ber að gefa fulltrúum þeirra félaga, einum frá hvoru, kost á að sitja fund framleiðsluráðs með málfrelsi og tillögurétti.

59 Sama rétt getur framleiðsluráð veitt Sambandi smásöluverzlana, ef rétt er um 19. júlí málefni, sem það varða sérstaklega.

Framleiðsluráð kys úr sínum flokki 3 menn í framkvæmdanefnd og jafnmarga til vara. Verkefni nefndarinnar er að taka ákvörðun um og afgreiða mál, sem ekki þykir fært að fresta til fundar framleiðsluráðs.

Framleiðsluráð ræður sér fulltrúa, ef annast dagleg störf, það getur einnig valið sér trúnaðarmenn til eftirlits, eftir því sem þörf krefur.

2. gr.

Aðalverkefni framleiðsluráðs (auk þess sem um ræðir í 1. gr.) eru:

1. að fylgjast með framleiðslu, sölu og vinnslu landbúnaðarvara;
2. að stuðla að eflingu landbúnaðarframleiðslunnar í samstarfi við Búnaðarfélag Íslands, svo að hún fullnægi, eftir því sem kostur er á, þörfum þjóðarinnar;
3. að stuðla að umbótum á vinnslu og meðferð varanna;
4. að vinna að aukinni hagnýtingu markaða fyrir þessar vörur utan lands og innan;
5. að vinna að því að beina framleiðslu landbúnaðarins að þeim framleiðslugreinum, sem landbúnaðinum eru hagfelldastar og samrýmast best þörfum þjóðarinnar á hverjum tíma;
6. að ákveða verðmiðlun á kindakjöti, mjólk og mjólkurvörum samkvæmt fyrir-mælum laga þessara;
7. að ákveða mjólkursölvæði samkvæmt lögum þessum;
8. að verðskrá landbúnaðarvörur í samræmi við vísitölu hagstofunnar, sbr. 2. málsg. 6. gr. og 7. gr.

3. gr.

Framleiðsluráð lætur safna og gefa út ár hvert skýrslu um framleiðslu landbúnaðarvara, vinnslu þeirra og sölu, markaði, markaðshorfur og afkomu landbúnaðarins á hverjum tíma.

Skýlt er öllum þeim fyrirtækjum og stofnunum, er hafa með höndum vinnslu eða sölu landbúnaðarafurða, að láta ráðinu í té allar upplýsingar, er því geta að gagni komið við störf þess og þær geta veitt.

Áður en ákvarðanir eru teknar um inn- og útflutning landbúnaðarafurða, svo sem kjöts, mjólkur, mjólkurvara, garðávaxta og gróðurhúsaframleiðslu, skulu aðilar, sem með þau mál fara, leita álits og tillagna framleiðsluráðs. Skal þess jafnan gætt, að innflutningur á landbúnaðarvörum fari því aðeins fram, að innlend framleiðsla fullnægi ekki neyðþörfinni, og útflutningur því aðeins, að nægilegt sé eftir í landinu til nota fyrir almenning af þeirri vöru, sem út er flutt.

II. KAFLI

Um verðskráningu.

4. gr.

Söluverð landbúnaðarvara á innlendum markaði skal miðast við það, að heildartekjur þeirra, er landbúnað stunda, verði í sem nánustu samræmi við tekjur annarra vinnandi stétta.

5. gr.

Nefnd sex manna, tilnefnd af samtökum framleiðenda landbúnaðarvara og neytenda, skal, á grundvelli ákvæðis 4. gr., ákveða afurðaverð til framleiðenda og verð landbúnaðarvara í heildsölu og smásölu, samkvæmt nánari ákvæðum þessara laga. Tveir nefndarmanna skulu tilnefndir af stjórn Stéttarsambands bænda og einn af framleiðsluráði landbúnaðarins, en þrír af stjórnnum eftirtalinnna samtaka neyt-

enda: Alþýðusambands Íslands, Landssambands iðnaðarmanna og Sjómannafélags 59
Reykjavíkur.

19. júlí

Hagstofustjóri skal vera nefndinni til aðstoðar.

6. gr.

Sex manna nefnd skal leitast við að ná samkomulagi um verðlagsgrundvöll, þar sem kveðið er á um framleiðslukostnað og magn afurða og um verð til framleiðenda á einstökum landbúnaðarvörum. Verði samkomulag með öllum nefndarmönnum um slíkan verðlagsgrundvöll, þá skal verð það til framleiðenda, sem í honum felst, gilda við verðlagningu landbúnaðarvara frá byrjun viðkomandi verðlagsárs.

Samhliða því að sex manna nefnd fjallar um ákvörðun verðlagsgrundvallar samkvæmt 1. málsg. þessarar gr., skal framleiðsluráð landbúnaðarins láta í té rökstuddar tillögur um raunverulegan vinnslu- og dreifingarkostnað landbúnaðarvara og um smásöluálagningu, til verðlagningar á söluvörum landbúnaðarins frá byrjun viðkomandi verðlagsárs. Jafnframt skal framleiðsluráð leggja fyrir nefndina tillögu um hækkanir á söluverði kindakjöts og garðávaxta vegna geymslukostnaðar á verðlagsárinu. Sex manna nefnd skal, með hliðsjón af þessum tillögum framleiðsluráðs, leitast við að ná samkomulagi um vinnslu- og dreifingarkostnað landbúnaðarvara í heildsölu og smásölu og um geymslukostnað kindakjöts og garðávaxta.

Nú næst ekki samkomulag í sex manna nefnd varðandi ákvörðun verðlagsgrundvallar samkvæmt 1. málsg. þessarar gr., eða varðandi verðlagningu söluvara samkvæmt 2. málsg. þessarar gr., og skal þá vísa ágreiningsatriðum til sérstakrar yfirnefndar. Skal hún skipuð þremur mönnum, einum tilnefndum af fulltrúum framleiðenda í sex manna nefnd, öðrum af fulltrúum neytenda og hagstofustjóra sem oddamanni. Yfirnefnd fellir fullnaðarúrskurð um ágreiningsatriðin.

Ákvæðin um yfirnefnd gilda meðan verð landbúnaðarvara er greitt niður með opinberu fé eða greiddar eru útflutningsuppbætur á þær.

7. gr.

Verðlagsgrundvöllur til ákvörðunar afurðaverðs til framleiðenda samkv. 3. gr. gildir fyrir eitt ár í senn frá byrjun hvers verðlagsárs 1. september, og skal hann vera tilbúinn fyrir þann tíma ár hvert, nema annað sé ákveðið með samkomulagi í sex manna nefnd. Verðlagsgrundvöllur hvers ár framlengist sjálfkrafa um eitt ár í senn, ef honum er ekki sagt upp af fulltrúum framleiðenda eða fulltrúum neytenda fyrir 1. marz á því ári, sem óskað er breytinga á honum. Þó getur nefndin komið sér saman um annan frest. Þegar verðlagsgrundvelli hefur ekki verið sagt upp, færir Hagstofa Íslands hann fram til viðkomandi verðlagsárs í samræmi við áorðnar breytingar á verðlagi og kaupgjaldi eftir útreikningsreglum, sem ákveðnar hafa verið af sex manna nefnd.

8. gr.

Hagstofa Íslands skal fyrir 15. ágúst ár hvert afla fullnægjandi gagna handa sex manna nefnd um framleiðslukostnað landbúnaðarvara og um afurðamagn, svo og um tekjur vinnandi stétta á undangengnu ári, sbr. ákvæði 4. gr.

Framleiðsluráð landbúnaðarins skal á ári hverju afla fullnægjanda gagna um dreifingar- og vinnslukostnað landbúnaðarvara og leggja þau fyrir sex manna nefnd svo tímanlega, að verðlagningu samkvæmt 6. gr. geti verið lokið á tilsettum tíma, sbr. ákvæði 7. gr.

9. gr.

Heimilt er að breyta afurðaverði til framleiðenda — og þar með söluverði landbúnaðarvara — ársfjórðungslega frá 1. desember, 1. marz og 1. júní vegna

59 hækkanar á kaupi, svarandi til þess, að laun bónda og verkafólks hans í verðlags-
19. júlí grundvelli landbúnaðarvara séu færð til samræmis við þá hækkan, sem kann að hafa orðið á kaupi í almennri verkamannavinnu í Reykjavík á undangengnu þriggja mánaða tímabili.

Nú telur framleiðsluráð landbúnaðarins rétt að nota heimild til verðbreytingar samkvæmt ákvæðum 1. málsgreinar, og skal það þá án tafar tilkynna báðum nefndarhlutum sex manna nefndar áform sitt í því efni. Getur þá hvor nefndarhluti sex manna nefndar krafizt þess, að nefndin taki málið til meðferðar og ákvörðunar og að því verði skotið til yfirnefndar til fullnaðarúrskurðar samkvæmt 3. málsgr. 6. gr., ef sex mann nefnd verður ekki sammála um afgreiðslu þess.

Nú telur framleiðsluráð rétt að breyta söluverði landbúnaðarvöru til samræmis við breytingu, sem orðið hefur á vinnslu- og dreifingarkostnaði, og skal það þá án tafar tilkynna báðum nefndarhlutum sex manna nefndar áform sitt í því efni. Getur þá hvor nefndarhluti sex manna nefndar krafizt þess, að nefndin taki málið til meðferðar og ákvörðunar og að því verði skotið til yfirnefndar til fullnaðarúrskurðar samkvæmt 3. málsgr. 6. gr., ef sex manna nefnd verður ekki sammála um afgreiðslu þess.

10. gr.

Reynist nauðsynlegt til að fullnægja eftirspurn neytenda að slátra sauðfé fyrir 15. september, skal ákveða verð á kjöti af því fé þeim mun herra en hið ákveðna haustverð, sem nemur væntanlegum þyngdarauka kindanna, að viðbættum þeim auka-kostnaði, sem fylgir því að slátra að sumrinu samanborið við að slátra í sláturtíð að haustinu.

Ákvæði 1. málsgr. þessarar gr. gilda á hliðstæðan hátt um verðlagningu garðávaxta, sem koma á markað fyrir 15. september. Skal verð þeirra við það miðað, að tryggð verði framleiðsla snemmvaxinna garðávaxta.

Í hvert skipti sem framleiðsluráð landbúnaðarins telur rétt að ákveða sumarverð á kjöti eða garðávöxtum eða að breyta áður ákveðnu sumarverði, samkvæmt 1. og 2. málsgr. þessarar gr., skal það án tafar tilkynna báðum nefndarhlutum sex manna nefndar áform sitt í því efni. Getur þá hvor nefndarhluti sex manna nefndar krafizt þess, að nefndin taki málið til meðferðar og ákvörðunar og að því verði skotið til yfirnefndar til fullnaðarúrskurðar samkvæmt 3. málsgr. 6. gr., ef sex manna nefnd verður ekki sammála um afgreiðslu þess.

11. gr.

Enginn má kaupa eða selja búfjárafurðir eða garðávexti á öðru verði en ákveðið hefur verið samkvæmt ákvæðum þessara laga.

12. gr.

Óheimilt er að bæta upp söluverð landbúnaðarvara á erlendum markaði með því að hækka söluverð þeirra innanlands.

Tryggja skal greiðslu á þeim halla, sem bændur kunna að verða fyrir af útflutningi landbúnaðarvara, en þó skal greiðslan vegna þessarar tryggingar ekki vera hærri en svarar 10% af heildarverðmæti landbúnaðarframleiðslunnar viðkomandi verðlagsár, miðað við það verð, sem framleiðendur fá greitt fyrir afurðir sínar.

Hagstofa Íslands reiknar fjárupphæð þá, er ber að greiða framleiðendum vegna ákvæðis 2. málsgr. þessarar gr.

13. gr.

Kostnaður við framkvæmd II. kafla þessara laga greiðist úr ríkissjóði. Þó skal framleiðsluráð standa straum af kostnaði við öflun gagna, sem það leggur fyrir sex manna nefnd.

III. KAFLI

Um sauðfjárafurðir.

59

19. júlí

14. gr.

Framleiðsluráð úthlutar slátrunarleyfum, og má enginn slátra sauðfé til sölu né kaupa fé til slátrunar eða verzla með kjöt af því í heildsölu án leyfis framleiðsluráðs. Heimilt skal þó sauðfjáreigendum, er verka hangikjöt á heimilum sínum, að selja það beint til neytenda, en fá skulu þeir leyfi til þess og greiða af því verðjöfnunargjald. Leyfi til slátrunar skal veitt fyrir eitt ár í senn. Leyfi skal veita lögskráðum samvinnufélögum, sem starfandi eru við gildistöku laga þessara, svo og þeim samvinnufélögum, sem stofnuð kunna að verða á viðskiptasvæðum félaga, sem hætta störfum án þess að bændur á viðskiptasvæðinu gerist meðlimir annarra félaga. Heimilt er að veita slátrunarleyfi félögum neytenda á þeim stöðum, þar sem ekki eru sláturhús, en aðeins fyrir það fé, sem þau kynnu að kaupa til neyzlu meðlima sinni. Enn fremur getur nefndin veitt leyfi samvinnufélögum bænda, er stofnuð kunna að verða eftir að lög þessi öðlast gildi, á svæði, þar sem ekki eru samvinnufélög fyrir, og ekki falla undir ákvæði 4. málsl. þessarar greinar, sömuleiðis þeim verzlunum öðrum, sem uppfylla skilyrði þau, sem sett eru um sláturhús og verzlun kjöts samkvæmt ákvæðum laga um kjötmat o. fl. nr. 5 22. febr. 1949. Einnig er heimilt að veita slátrunarleyfi þeim einstaklingum, er vegna sérstakra staðhátta eiga svo örðugt um rekstur eða flutning fjárins til sláturhúss, að illfært sé að dómi framleiðsluráðs.

Í leyfi getur framleiðsluráð ákveðið fjártölu þá að hámarki, sem leyfishafi má slátra til sölu innanlands, svo og hvernig kjötið af því fé skuli verkað.

15. gr.

Þeir, sem slátra fé til sölu, gefa ráðinu skýrslu um daglega slátrun, staðfesta af kjötmatsmönnum, og standa skil á verðmiðlunargjaldinu til framleiðsluráðs. Stjórn neytendafélags, er fengið hefur slátrunarleyfi, skal einnig senda slíka skýrslu og standa skil á verðmiðlunargjaldinu. Gjaldldagi er, þegar slátrun fer fram, nema framleiðsluráð heimili annað.

16. gr.

Framleiðsluráð ákveður um leið og það veitir slátrunarleyfi ár hvert, hversu miklu hverjum leyfishafa ber að halda eftir af verði kjötsins til verðmiðlunar.

17. gr.

Skýlt er öllum, sem verzla með sauðfjárafurðir, að láta framleiðsluráði í té allar upplýsingar og skýrslur, er það óskar eftir og þeir geta veitt, viðvikjandi sölu og söluhorfum á sláturfjárafurðum bæði innan lands og utan.

18. gr.

Framleiðsluráð gerir þær ráðstafanir, er það telur þurfa, til þess að innlendi markaðurinn fyrir kjöt og slátur notist sem allra bezt og fullnægt verði sanngjörnum óskum neytenda. Það hefur eftirlit með allri meðferð sláturfjárafurða, stuðlar að notkun beztu aðferða við geymslu kjötsins og leiðbeinir eða hlutast til um, að gætt sé hagsýni og sparnaðar við slátrun og alla meðferð þessara vara og verzlun með þær. Það getur enn fremur takmarkað flutning á kjöti og öðrum sláturfjárafurðum milli markaðsstaða, ef það telur það hagkvæmara fyrir söluna.

19. gr.

Framleiðsluráði er heimilt, ef það telur þess þörf, að láta ákvæði þessara laga um sölu og verðmiðlun gilda um aðrar sauðfjárafurðir.

IV. KAFLI

Um sölu stórgripakjöts.

20. gr.

Framleiðsluráð hefur eftirlit með sölu nautgripakjöts og vinnur að því, að það verði flokkað og metið eftir tegundum og gæðum, enda verði verðskráning á kjötinu í heildsölu og smásölu miðuð við þá flokkun. Það getur enn fremur ákveðið, að því aðeins sé heimilt að selja nautgripakjöt á opinberum markaði, að gripunum hafi verið slátrað á sláturstöðum, sem framleiðsluráð eða umboðsmaður þess hefur viðurkennt.

21. gr.

Framleiðsluráð verðskráir hrossakjöt á innlendum markaði, ef Búnaðarfélag Íslands eða félag framleiðenda, sem framleiðsluráð viðurkennir, óskar þess.

Nú hafa framleiðendur sláturhrossa myndað með sér félag, sem framleiðsluráð viðurkennir, og skal þá framleiðsluráð setja reglugerð um sölu og meðferð sláturhrossa og hrossakjöts, ef félagið, er að framan greinir, óskar þess.

Í reglugerð þessari skal tekið fram meðal annars:

1. Um skiptingu landsins í sölusvæði.
2. Bann gegn sölu afsláttarhrossa og hrossakjöts milli sölusvæða nema með samþykki framleiðsluráðs.
3. Að framleiðsluráð ákveði kjötverð í heildsölu og smásölu eftir árstíðum og gæðum.
4. Um mat og flokkun hrossakjöts.
5. Um skipun söluráðs hvers sölusvæðis, er starfi undir yfirumsjón framleiðsluráðs.
6. Um úthlutun söluleyfa, er miðist við markaðshorfur á hverjum tíma og hrossaeign manna á hverju sölusvæði samkv. síðasta skattframtali, eftir því sem við verður komið.

V. KAFLI

Um sölu mjólkur og mjólkurafurða.

22. gr.

Framleiðsluráð ákveður skipun mjólkursölusvæða. Að jafnaði markar sú aðstaða mjólkursölusvæði, að hægt sé að selja daglega til kaupstaða eða kaupsbúa innan mjólkursölusvæðisins óskemmda mjólk af öllu svæðinu, annað hvort frá einstaklingum eða viðurkenndum mjólkurbúum, sem starfa á því mjólkursölusvæði.

Nú getur sveit eða hérað ekki flutt mjólk daglega til sölustaðar, og er framleiðsluráði þó engu að síður heimilt, ef svæði þetta hentar sérstaklega til mjólkurframleiðslu eða ef þar er sérstök þörf á aukningu mjólkurframleiðslu, að færa þær byggðir undir það mjólkursölusvæði, er bezt hentar vegna samgangna og annarrar aðstöðu, enda sé þá jafnframt tekið tillit til þess, hvar mjólkurinnar er mest þörf.

Við skiptingu í mjólkursölusvæði skal framleiðsluráð enn fremur taka tillit til þess, hvar einstaklingar eða mjólkurbú hafa selt neyðlumjólk sína. Óheimilt er öllum mjólkurframleiðendum að selja mjólk eða rjóma og nýtt skyr (ófryst) utan þess mjólkursölusvæðis, sem þeir eru búsettir á, nema með leyfi framleiðsluráðs.

23. gr.

Framleiðendur solumjólkur á hverju mjólkursölusvæði, velja sér stjórn, er hefur á hendi stjórn mjólkurmálanna, þar á meðal mjólkursöluna á því sölusvæði. Hún annast enn fremur innheimtu verðmiðlunargjalds af neyðlumjólk og afhendingu

þess til framleiðsluráðs. Þar, sem starfandi eru fleiri en eitt mjólkurbú, sem viðurkennd eru af ríkisstjórninni og hafa á hendi daglega sölu á mjólk og rjóma til neytenda, skulu þau hafa sameiginlega yfirstjórn, er nefnist samsölustjórn. Þau kjósa á aðalfundi mjólkurbúanna fulltrúa á sameiginlegan fulltrúafund fyrir mjólkursölusvæðið, sem svo kys stjórn samsölnnar á því svæði.

Nú er ekkert mjólkurbú starfandi á mjólkursölusvæði, og getur þá framleiðsluráð hlutast til um og fyrirskipað, að bændur þeir, er mjólk selja í kaupstað eða kaup-tún innan þess svæðis, myndi með sér félagsskap og kjósi stjórn, er sjái um mjólkur-söluna og annað, er hana snertir.

24. gr.

Á mjólkursölusvæðum, þar sem starfandi er samsölustjórn samkv. 23. gr., skal greiða sérstakt gjald af allri neytlumjólk og rjóma, sem samsalan selur frá mjólkur-búunum, félögum eða einstökum mönnum á svæðinu. Gjald þetta nefnist verðjöfn-unargjald mjólkursvæða og ákveðst fyrirfram af stjórn hlutaðeigandi mjólkursam-sölu, og má breyta því eftir því, sem þurfa þykir.

Tekjuafgangur mjólkursamsölu skal renna í verðjöfnunarsjóð hlutaðeigandi mjólkursölusvæðis eftir að nauðsynlegar afskriftir hafa farið fram og aðrar greiðsl-ur, er stjórn samsölnnar telur nauðsynlegt að inna af hendi, enda hafi það þá áhrif á ákvörðun verðjöfnunargjaldsins.

Verðjöfnunargjaldið skal vera til verðuppbótar á þá mjólk, sem notuð er til vinnslu á viðurkenndum mjólkurbúum, sem starfa á mjólkursölusvæðinu. Verð-jöfnun innan hvers mjólkursölusvæðis skal jafnan miðuð við það, eftir því sem við verður komið, að allir mjólkurframleiðendur á mjólkursölusvæðinu fái sama verð fyrir mjólk sína komna á sölustað. Þeir, sem ekki senda mjólk sína á sölustað, heldur í mjólkurbú til vinnslu, skulu því fá þeim mun minna verð fyrir mjólk sína, er svarar til flutningskostnaðar hennar frá því búi til sölustaðar, enda sé þá flutn-ingskostnaður vinnsluvaranna til sölustaðar innifalinn í stöðvargjaldi búsins. Flutn-ingskostnaður þessi, bæði á mjólk og mjólkurafurðum, skal ákveðinn fyrir fram af stjórn samsölnnar, svo oft sem hún telur ástæðu til, þannig að hann sé sem næst raunverulegum kostnaði á hverjum tíma, og með hæfilegri hliðsjón af reynslu und-anfarandi ára. Stöðvar- og vinnslukostnaður skal talinn jafn hjá öllum mjólkur-búum á sama mjólkursölusvæði fyrir hverja vörutegund, sem þau framleiða. Kostnað þennan ákveður samsölustjórnin eftir því, sem hún telur hæfilegt að fengnum upp-lysingum um kostnað við rekstur mjólkurbúa af líkri stærð og skýrslum um starf-rækslukostnað mjólkurbúanna á mjólkursölusvæðinu.

Verði ágreiningur milli mjólkurbúanna um flutningskostnað eða stöðvar- og vinnslukostnað, sker framleiðsluráð úr.

Skýlt er að greiða framleiðendum mjólkur hæst verð fyrir 1. flokks mjólk, en stíglækkandi fyrir aðra flokka.

25. gr.

Þar sem samsölustjórn er starfandi samkvæmt ákvæðum 23. gr., skal öll sala og dreifing á neytlumjólk, rjóma og nýju skyri fara fram undir yfirstjórn hennar. Heimilt er þó stjórn samsölnnar með samþykki framleiðsluráðs að leyfa þeim, er framleiða mjólk innan lögsagnarumdæma kaupstaða eða kaupsána, að velja um, hvort þeir afhenda samsölnni sölumjólk sína og njóta undanþágu verðjöfnunar-gjalds samkv. 26. gr., eða selja hana beint til neytenda innan lögsagnarumdæmisins og greiða af henni verðjöfnunargjald, svo sem samsölustjórnin ákveður á hverjum tíma. Skal þá verðjöfnunargjaldið miðað við 2800 lítra ársnytt úr hverri kú, nema meðal-ársnytt hafi reynzt önnur samkv. skýrslu nautgriparéktarféлага á mjólkursölusvæð-inu, og skal gjaldið þá miðað við það. Skýlt er að veita bæjarfélagi slíka undan-þágu samkv. tillögu heilbrigðisstjórnarinnar fyrir barnamjólk, sem framleidd er

- 59 á búi, sem það rekur innan lögsagnarumdæmis kaupstaðarins, og er eign þess.
 19. júl Sama gildir um almenna neyzlumjólk, ef bæjarfélagið framleiðir svo mikla mjólk, að það fullnægi algerlega mjólkurbörf bæjarbúa.

Heimilt er hverjum framleiðanda, er nýtur framangreindrar undanþágu, að undanskilja til heimilisþarfa 1 lítra mjólkur á dag á hvern heimilismann hans. Heimilismenn teljast hér auk framleiðanda þeir, sem hann hefur á framfæri, og hjú hans. Framleiðandi tilkynnir tölu heimilismanna og færir sönnur á hana, ef samsölustjórnin óskar þess.

Skýlt er þeim, er heimild hafa til að selja mjólk, að hlíta þeim fyrirmælum um hreinlæti og hollustuhætti, sem tilskilin eru í lögum, heilbrigðissamþykktum og mjólkurreglugerðum á hverjum tíma.

26. gr.

Nú hefur mjólkurframleiðandi, sem búsettur er í þeim kaupstað eða kauptúni þar sem mjólkinn er seld, ræktað land til fóðuröflunar innan kaupstaðarins eða kauptúnsins, og skal hann þá undanþeginn verðjöfnunargjaldi af þeirri mjólk, sem hann framleiðir af því fóðri, er fæst af hinu ræktaða landi, og telst þá, að hektari gefi af sér kýrfóður. Fyrir það mjólkurmagn, sem þeir framleiðendur selja allt árið, jafnt sem búsettir eru í kaupstöðum og kauptúnum, þar sem mjólkinn er seld, og ekki selja beint til neytenda, skal þeim greiddur einn eyrir á lítra umfram verðjöfnunarverð. Greiðist upphæð þessi eftir á fyrir næstliðið ár, og skal taka tillit til þess, þegar verðjöfnunargjaldið er ákveðið.

27. gr.

Þar sem aðeins eitt mjólkurbú er starfandi á mjólkursölusvæði, skal stjórn þess annast alla sölu og dreifingu mjólkur, rjóma og nýs skyrts í kaupstöðum eða kauptúnum innan mjólkursölusvæðisins, samanber þó 26. gr.

28. gr.

Nú er starfandi viðurkennd samsala eða mjólkurbú, og er þá öðrum óheimilt að selja mjólk eða rjóma í þeim kaupstöðum og kauptúnum, sem eru innan sama mjólkursölusvæðis, sbr. þó 26. gr.

Enn fremur er stjórn mjólkurmálanna á hverju mjólkursölusvæði heimilt að veita leyfi til að afhenda mjólk að gjöf og heimila framleiðanda að taka mjólk til eigin neyzlu utan heimilis síns, ef henni þykir sérstök ástæða til. Heimilt er samsölustjórnnum að taka í sínar hendur sölu og dreifingu annarra mjólkurafurða, sem mjólkurbúin framleiða.

29. gr.

Skýlt er mjólkurbúum, sem fengið hafa einkaleyfi til að starfrækja mjólkurbúðir, að sjá um, að ætíð sé nóg neyzlumjólk til sölu á þeim stöðum, svo sem framast er unnt. Öll mjólk og rjómi, sem selt er frá sölumiðstöð mjólkurbúa samkvæmt lögum þessum, skal vera gerilsneydd.

Um framleiðslu og meðferð á mjólk handa ungbörnum og sjúklingum skulu sett ákvæði í reglugerð, í samráði við yfirstjórn heilbrigðismálanna. Sala á þeirri mjólk skal fara fram á sama hátt og sala á annarri neyzlumjólk.

Nafnið barnamjólk má ekki viðhafa um aðra mjólk en þá, sem framleidd er samkvæmt þeim reglum og undir því eftirliti, sem ákveðið verður af framleiðsluráði, í samráði við stjórn heilbrigðismálanna, um framleiðslu barnamjólkur.

Nú telur héraðslæknir eða mjólkureftirlitsmaður, að sölumjólk sé óhæf til neyzlu, og getur hann þá með rökstuddum úrskurði, er lagður sé fyrir framkvæmdastjóra hlutaðeigandi mjólkurbús eða mjólkursamsölu stöðvað sölu á þeirri mjólk. Sama gildir og um sölumjólk einstakra framleiðenda.

30. gr.

59

Framleiðsluráð hefur á hendi yfirstjórn mjólkursölumála landsins. Skal það stuðla að því, að ávallt sé næg neyðlumjólk og mjólkurvörur til sölu í kaupstöðum, kauptúnum og þorpum, þar sem stöðugur markaður fyrir þessar vörur er fyrir hendi og líkur benda til, að markaður vinnist með skipulegri sölu.

Framleiðsluráð skal fylgjast með sölu mjólkur og mjólkurvara um land allt, ásamt þörfum neytenda fyrir þessar vörur. Það aflar sér nauðsynlegra skýrslna og upplýsinga, er að þessu líta, og er mjólkurbúum og öðrum félögum eða fyrir-tækjum, er að þessum málum starfa, skylt að láta framleiðsluráði í té allar upplýs-ingar um þessi efni, er þau geta.

31. gr.

Nú kemur í ljós, að vöntun er á mjólk og mjólkurvörum. Skal þá framleiðsluráð hlutast til um í samráði við Búnaðarfélag Íslands, mjólkurframleiðendur á hlutaðeigandi mjólkursölusvæðum og forráðamenn viðkomandi kaupstaða og kauptúna, að bót fáið á mjólkurskortinum, t. d. með bættum samgöngum, félagsbundinni sölu o. s. frv. Enn fremur er framleiðsluráði heimilt, ef mjólk vantar á vissum tíma árs, að fyrirskipa misjafnt mjólkurverð til framleiðenda eftir árstíðum og aðrar þær verðlagsbreytingar á mjólk, er líklegar þykja til að tryggja jafnari mjólkurframleiðslu á mjólkursölusvæðinu. Nú kemur í ljós, að mjólkurþörf kauptúna eða kaupstaða verður aðeins fullnægt með sérstaklega kostnaðarsömum flutningum, og er framleiðsluráði þá heimilt, ef bæjarstjórn hlutaðeigandi kaupstaðar eða kaup-túns óskar þess, að víkja frá gildandi mjólkurverði á staðnum og láta niður falla verðjöfnunargjald af þeirri mjólk, sem að er flutt. Aldrei skal greiða verðjöfnunar-gjald af sömu mjólk nema á einum stað. Verði ágreiningur um heildsöluverð ein-hverrar vöru, sem seld er milli verðjöfnunarsvæða, sker framleiðsluráð úr.

32. gr.

Framleiðsluráð hlutast til um, að mjólkurframleiðendur komi sér upp mjólkur-sölustöðvum í þeim kaupstöðum og kauptúnum, þar sem engar eru fyrir eða ófull-nægjandi og þeirra er full þörf að dómi framleiðsluráðs. Getur framleiðsluráð krafizt þess, að bygging stöðvarinnar sé hagað þannig, að mjólkursölustöðin geti einnig tekið á móti mjólk til vinnslu, þegar þörf krefur. Í því sambandi er framleiðslu-ráði heimilt í samráði við stjórnir mjólkurmálanna á hlutaðeigandi mjólkursölu-svæði að ákveða stofngjald á alla innvegna mjólk, er lagt sé í sérstakan sjóð, er varið sé til að bæta og tryggja skilyrði til vinnslu og sölu mjólkurinnar.

Mjólkursölustöðvar, sem jafnframt hafa vinnslu, skulu reistar þar, sem skilyrði til mjólkurframleiðslu þykja álitleg og framleiðsluráð telur þeirra þörf og þá sam-kvæmt fyrirsögn sérfróðs manns, er Búnaðarfélag Íslands samþykkir.

Telji framleiðsluráð félagsskap framleiðenda, er að slíkri byggingu stendur, svo traustan, að af framkvæmdum hans megi vænta varanlegra umbóta á sviði mjólkurmálanna, skal rikissjóður styrkja þær stöðvar að $\frac{1}{4}$ stofnkostnaðar, enda leggi hlutaðeigandi bæjar- og sveitarfélag stöðinni til ókeypis lóð á hentugum stað. Hafa stöðvar þessar sömu réttindi og skyldur og mjólkurbú samkv. lögum þessum.

Framleiðsluráð getur í samráði við heilbrigðisstjórn ríkisins heimilað sölu-stöðvum þessum, er því þykir nauðsyn til bera, að selja ógerilsneydda mjólk, en láta verða þær að öðru leyti öllum fyrirmælum heilbrigðisstjórnarinnar um alla meðferð mjólkurinnar.

59

19. júlí

VI. KAFLI

Um sölu matjurta og gróðurhúsaframleiðslu.

33. gr.

Framleiðsluráð landbúnaðarins hefur á hendi yfirstjórn sölumála matjurta- og gróðurhúsaframleiðslu landsins. Það skal stuðla að því, að markaðurinn notist sem allra bezt og að fullnægt verði sanngjörnum óskum framleiðenda og neytenda. Það getur haft eftirlit með meðferð matjurta og stuðlað að beztu aðferðum við ræktun, flutning, geymslu og vinnslu þeirra, samkvæmt nánari ákvörðun í reglugerð. Enginn má verzlá með kartöflur, gulrófur, gulrætur né hvers konar gróðurhúsaframleiðslu í heildsölu nema með leyfi framleiðsluráðs. Leyfi skal veita til eins árs í senn.

34. gr.

[Undir starfssvið framleiðsluráðs fellur frá 1. september 1956 öll sú starfsemi, sem Grænmetisverzlun ríkisins hefur nú með höndum varðandi ræktun og sölu íslenskra matjurta. Skal sú stofnun, er upp frá því annast verzlun með kartöflur og annað grænmeti í umboði framleiðsluráðs, heita Grænmetisverzlun landbúnaðarins]*.

35. gr.

[Ríkisstjórninni er heimilt að selja eða leigja eftir mati dómkvaddra manna Grænmetisverzlun landbúnaðarins fasteignir Grænmetisverzlunar ríkisins, eins og þær verða, er lög þessi koma til framkvæmda]*.

36. gr.

Ríkisstjórnin (landbúnaðarráðuneytið) hefur einkarétt til að flytja til landsins kartöflur og nýtt grænmeti. Ákvæði þetta tekur þó ekki til skipa, sem koma í landhelgi og hafa innanborðs kartöflur og grænmeti, ef birgðirnar eru að álit hlutaðeigandi töllyfirvalda eigi meiri en svo, að hæfilegur forði sé handa skipverjum og farþegum.

37. gr.

Grænmetisverzlun landbúnaðarins velur sér umboðsmenn víðs vegar um landið til að annast móttöku á kartöflum og öðrum garðávöxtum, og skulu samvinnufélög og aðrar verzlanir, sem umboð hafa nú fyrir Grænmetisverzlun ríkisins, sitja fyrir sem umboðsmenn.

Framleiðsluráð ræður Grænmetisverzlun landbúnaðarins framkvæmdastjóra.

38. gr.

Framleiðsluráði er heimilt að viðurkenna Sölufélag garðyrkjumanna sem sölufélag ylræktarþænda svo og Samband eggjaframleiðenda sem sölufélag eggjaframleiðenda, enda starfi þessi félög á samvinnugrundvelli og hafi fengið samþykktir sínar viðurkenndar af framleiðsluráði.

39. gr.

Framleiðsluráð vinnur að því, að komið verði upp þar, sem hentugt þykir, vönduðum og hæfilega stórum geymslum fyrir garðávexti og grænmeti á helztu framleiðslu- og sölustöðum með hliðsjón af samgöngum og öðrum aðstæðum.

Til þess enn fremur að tryggja árvissa sölu garðávaxta skal framleiðsluráð leitast við að hafa tiltæk úrræði til að taka á móti og koma í verð þeim hluta garðávaxtaframleiðslunnar, sem selst ekki til manneldis hverju sinni.

* 4. gr. b og c laga nr. 40 4. apríl 1956.

40. gr.

59

Framleiðsluráði er heimilt að skipta landinu í sölusvæði, ef ástæða þykir til. Framleiðsluráð sér um, að ávallt sé völ á heilbrigðu, völdu útsæði. Skal það þess vegna sjá um stofnræktun úrvals kartöfluafbrigða með því að semja við einstaka kartöfluframleiðendur um framleiðslu útsæðis af þessum tegundum, og sé þessi ræktun háð ströngu heilbrigðiseftirliti.

41. gr.

Landbúnaðarráðherra setur reglugerð um framkvæmd þessa kafla laganna, þar sem m. a. er ákveðið:

1. um starfsemi Grænmetisverzlunar landbúnaðarins;
2. um flokkun og mat garðávaxta;
3. um stofnræktun úrvals tegunda;
4. um ráðstafanir til að greiða fyrir sölu úrvals matjurta, þegar mikið berst á markaðinn.

VII. KAFLI

Um verðmiðlun.

42. gr.

Verðmiðlun á kjöti, mjólk, mjólkurvörum og eggjum skal haga þannig:

- a. Á kjöti: Greiða skal sérstakt verðmiðlunargjald af öllu kindakjöti, er nota skal til verðmiðlunar, er nægi til þess, að sláturleyfishafar geti greitt sama verð fyrir sams konar vöru afhenta á sláturstað, miðað við meðaltals sláturkostnað og flutningskostnað. Þá er heimilt að taka verðjöfnunargjald af stórgripakjöti, ef ástæða þykir til.
- b. Á mjólk og mjólkurvörum: Greiða skal sérstakt verðmiðlunargjald af allri mjólk, sem seld er til neyzlu, til að koma á hentugri vinnuskiptingu milli búanna, svo og til verðmiðlunar milli mjólkursölusvæða, eftir því sem framleiðsluráð telur þörf á, o. fl. (sjá 43. gr.).
- c. Heimilt er að taka verðmiðlunargjald ef eggjum.

43. gr.

Framleiðsluráð ákveður árlega, hve hátt verðmiðlunargjald skuli tekið í samræmi við 42. gr. til þess að framkvæma þá verðmiðlun, sem þar um ræðir, og standa straum af framkvæmd laga þessara, þar á meðal kostnaði við framleiðsluráð o. fl. (sjá þó 13. gr.).

44. gr.

Sláturleyfishafar og stjórnir mjólkurmálanna á hverju mjólkursölusvæði skulu standa framleiðsluráði skil á verðmiðlunargjaldinu samkvæmt fyrirmælum þess. Gjald þetta er heimilt að taka lögtaki.

Framleiðsluráð annast um framkvæmd verðmiðlunarinnar og aflar sér þeirra gagna, sem þörf er á í því skyni. Skylt er einstaklingum, fyrirtækjum og stofnunum, er starfa fyrir landbúnaðinn, að veita framleiðsluráði upplýsingar, er að þessu líta og þær geta í té látið.

VIII. KAFLI

Um iðnað úr landbúnaðarvörum.

45. gr.

Framleiðsluráð safnar árlega skýrslum um öll iðnfyrirtæki hér á landi, er vinna úr íslenskum landbúnaðarvörum, hvers konar vinnsla þeirra er og magn hrávöru og vinnsluvöru. Enn fremur ber ráðinu að afla sér upplýsinga um mark-

59 aði og markaðshorfur innan lands og utan fyrir íslenskar iðnaðarvörur, unnar úr 19. júlí framleiðsluvörum landbúnaðarins.

46. gr.

Nú telur framleiðsluráð, að skortur sé innanlands á iðnaðarvörum þeim, er um ræðir í 45. gr., eða að ónotuð séu góð markaðsskilyrði erlendis, svo að til tjóns sé fyrir landbúnaðinn, og ber þá framleiðsluráði að stuðla að því, að ný iðnaðarfyrirtæki verði stofnuð eða önnur efld svo, að fullnægt verði varanlegri eftirspurn eftir þessum vörum og hinir erlendu markaðir nýtist eftir því sem bezt má verða.

IX. KAFLI

Ýmis ákvæði.

47. gr.

Landbúnaðarráðherra setur með reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd laga þessara eftir tillögum framleiðsluráðs.

Komi ósk frá sölusamlögum eggjaframleiðenda eða grænmetisframleiðenda um, að framleiðsluráð hafi með höndum verðskráningu á framleiðsluvörum þeirra, getur landbúnaðarráðherra ákveðið það með reglugerð í samráði við framleiðsluráð.

48. gr.

Með mál út af brotum á lögum þessum og reglugerðum, sem settar verða samkvæmt þeim, skal farið sem opinber lögreglumál. Varða brot sektum frá 300—10000 kr., nema þyngri refsing liggi við samkvæmt öðrum lögum.

Ef aðili, sem samkvæmt lögum þessum er skylt að gefa framleiðsluráði skýrslu eða upplýsingar, tregðast við að láta þær í té, má beita dagsektum frá 20—200 kr.

49. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 1 7. jan. 1935, um meðferð og sölu mjólkur og rjóma, og breyting á þeim lögum, nr. 66 1937 og nr. 33 1942. Enn fremur lög nr. 2 9. jan. 1935, um ráðstafanir til að greiða fyrir viðskiptum með sauðfjárafurðir og ákveða verðlag á þeim, og breyting á þeim lögum, nr. 32 1943. Enn fremur lög nr. 11 19. marz 1946, um verðlagningu landbúnaðarafurða o. fl., lög nr. 31 2. apríl 1943, um verzlun með kartóflur o. fl., 1. og 2. gr. laga nr. 116 27. nóv. 1947 og loks 3. gr. laga nr. 40 4. apríl 1960, svo og þau ákvæði annarra laga, er brjóta í bága við lög þessi.

Gjört í Reykjavík, 19. júlí 1960.

Ásgeir Ásgeirsson.

(L. S.)

Ingólfur Jónsson.